

Positiedocument t.a.v. de onderzoeken voor het programma Zandwinstrategie 2025-2050 in het IJsselmeergebied door RWS/lenW

1. Verdragsgebied kan niet worden opgezegd/gewijzigd door Rijksoverheid

De bescherming van het IJsselmeer als wetlands biotoop is vastgelegd in verdragen. Het IJsselmeer is Natura2000 gebied onder het EG-verdrag, het grootste deel is in het Natura2000 beheerplan ingedeeld als rode zone. Dat betekent Geen Zandwinning, tenzij kan worden aangetoond dat er geen schade is. In principe is daardoor buiten de vaargeul geen zandwinning mogelijk*. Verder is het IJsselmeer beschermd onder het Ramsar-biodiversiteitsverdrag.

Het staat de Rijksoverheid niet vrij om van deze verdragsregels af te wijken. Het is niet realistisch om aan te nemen dat de Natura2000 status of de Ramsar status gedeeltelijk zou kunnen vervallen.

*Ook in de vaargeulen zijn baggerwerkzaamheden aan voorwaarden gebonden, omdat deze leiden tot vervuiling en vertroebeling. Zie het rapport van Arcadis in opdracht van Rijkswaterstaat m.b.t. uitbaggeren van vaargeulen en havens in Friesland dd jan 2023

2. Zoetwaterreserve

Het onmiskenbare belang van het IJsselmeer als zoetwaterreserve voor Nederland wordt steeds dringender. Zandwinning veroorzaakt risico's voor verzilting. Het belang van zoet water is beschermd in bindende wet- en rijksregelgeving.

Zie de brief "Water en bodem sturend" van het ministerie van lenW van 25 november 2022:

Het IJsselmeergebied is niet alleen onze nationale regenton, maar vervult ook een grote rol in de waterhuishouding van ons land en als ecologisch watersysteem. Veel wateropgaven komen hier samen en staan onder druk, zoals waterkwaliteit, zoetwatervoorziening, waterafvoer en Natura 2000-doelen. Tegelijkertijd is de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit van het IJsselmeergebied van grote waarde en zijn gebruiksfuncties als scheepvaart, recreatie, toerisme en visserij economisch van belang.

3. Andere bouwmethodes met minder co2 en stikstof

De belasting van ons milieu door cement- en betonproductie is te groot. Gezien de klimaat- en stikstofproblematiek dient het gebruik van zand als bouwstof vermeden te worden. Het is aannemelijk dat de zandbehoefte zal afnemen door minder schadelijke bouwmethodes. Een overschakeling op natuurinclusief, circulair bouwen met natuurlijke grondstoffen (biobased) is al zichtbaar en grootschalige uitbreiding daarvan is al in gang gezet. Zandwinning is met het oog op het voorgaande niet langer realistisch.

Gaasterlân Natuerlân
Geef de natuur een stem

4. Schending integrale procedure

De brief "Water en bodem sturend" van 25 november 2022 van de minister schrijft een integrale aanpak voor. Een onderzoek naar uitsluitend zandwinmogelijkheden en dan nog uitsluitend in het IJsselmeer voldoet niet aan de voorgeschreven integrale aanpak. Ook andere locaties zonder Natura2000 status of zonder de functies van zoetwaterreservoir in binnenland (denk aan Noordzee, rivierengebied, winning op land) en buitenland en

IJsselmeervereniging
1972 - 2022

alternatieve werkwijzen in de bouw om minder zand te gebruiken moeten integraal worden onderzocht en afgewogen. Door de beperking tot het IJsselmeer is geen afweging mogelijk welk gebied het meest in aanmerking zou komen voor zandwinning, gezien de andere opgaven.

Zie de brief van het ministerie van IenW van 25 november:
Een integrale aanpak met alle opgaven in de fysieke leefomgeving is dan ook noodzakelijk, waarbij het water- en bodemsysteem sturend is.

Conclusie van de gezamenlijke organisaties

Natuur- en waterreserve functies van het IJsselmeer staan voorop.

Het onderzoek van Rijkswaterstaat met een vooraf bepaalde opgave om zand in het IJsselmeer te winnen, waarbij de kwetsbare gebieden niet van zandwinning worden uitgesloten is in strijd met de regelgeving. Wij adviseren daarom om dit onderzoek te beëindigen.

Dit is het standpunt van:

It Fryske Gea
Aksjegroep Murns/Aldemardum
Natuurmonumenten
Stichting Gaasterlân Natuerlân
IJsselmeervereniging
Vogelbescherming Nederland

